

Vianočné muzicírovanie

Vianoce v nás obnovujú určitý dojem niečoho krásneho, dobrého a veľkého. Každý z nás v sebe objaví dobrotu, pocit hlbokkej ľudskejšnosti a štedrosti. Vianoce sú prameňom radosti a spokojnosti. Prežívame krásne kúzlo, ktoré sme si odniesli z detstva, keď sme vedeli d'a-kovať za lásku. Pociťujeme lásku Božiu i vzájomnú, ich prostredníctvom dosahujeme vnútorný pokoj, duchovnú pohodu a ľudské teplo.

(pokračovanie na str. 3)

Výtvarná práca
Timea Spišáková, 9 rokov

Vianočný koncert
ZUŠ Valaliky
Foto: Pavol Ivan

Z PRACOVNÉHO STOLA STAROSTU

Opäť prežívame adventný čas. Obdobie, kedy sa častejšie stretávame na koncertoch, vystúpeniach našich najmenších, akciách pre skôr narodených, kapustniciach v zamestnaní... Je to pekná príprava na Vianoce, kedy sa tešíme, že budeme s tými najbližšími.

Odchádzajúci rok bol v znamení budovania kanalizácie. Celková dĺžka kanalizačného potrubia je 15,175 km a výtlačné potrubie z desiatich čerpacích staníc má dĺžku 3,7 km vrátane potrubia do čistiarnie odpadových vôd do Kokšov Bakše. Bolo vybudovaných 444 šácht a 1033 prípojok. Z nich až 129 boli vybudované nad rámec projektu pre nové a plánované domy. Na dokončenie vodovodu bolo

potrebné zakopať 4574 m vodovodného potrubia, zriadiť 270 ks prípojok. Napriek týmto číslam nie je celá kanalizácia v obci ukončená. Musíme dohodnúť s vodárenskou spoločnosťou dobudovanie infraštruktúry na novej ulici - Slnecná a na uliciach, ktorých majetkoprávne vysporiadanie nie je ukončené - Poľná a Malá. Obec bez prachu a rozbitých ciest bude hádam pekný darček pre nás všetkých.

V roku 2016 budú pre nás výzvou nové možnosti čerpania prostriedkov z eurofondov. Prostriedkov bude menej ako v minulom programovacom období. Veľké projekty, ako bola rekonštrukcia našej školy, už nebudú pre obce podporované.

Na predvianočnom stretnutí našich seniorov zaznelo niekoľko krásnych myšlie-

nok. Jedna z nich bola recitovaná v básni a vyjadrovala asi to, že nie množstvo darov robia Vianoce, ale množstvo ľudí dobrej vôle, ktorí sa stretnú pri slávnostnom stole. Sviatky mojich blízkych a moje Vianoce budú mať trochu inú atmosféru ako po iné roky. Budeme radi, že sme spolu živí a zdraví.

Želám všetkým našim občanom spoločné prežitie sviatku narodenia Ježiška, rodinnú pohodu a najmenším aj splnené prania pod stromčekom. Život neprináša len svetlé okamžiky, ale občas zažívame aj trápenia a starosti. V novom roku Vám želim zdravie a silu prekonávať problémy každodenného života. Požehnaný rok 2016.

Ing. Štefan Petrik

UZNESENIA ZO ZASADNUTIA OBCENÉHO ZASTUPITEĽSTVA VALALIKY ZO DŇA 9.12.2015

OZ schvaľuje:

- VZN č. 7/2015 o miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady s pozmeňujúcimi pripomienkami.
- VZN č. 8/2015 o zbere, preprave, zhodnocovaní a zneškodňovaní komunálnych odpadov a drobných stavebných odpadov na území obce bez pozmeňujúcich pripomienok.
- text zápisu do obecnej kroniky za rok 2014, s tým, že sa zapracujú pripomienky Kultúrno-sociálnej komisie.
- zmenu pravidiel poskytovania finančných prostriedkov na záujmové vzdelávanie detí s trvalým pobytom na území obce Valaliky, kde §2 odsek 3 znie: „V roku 2016 sa maximálna výška príspevku na dieťa určuje v sume 52,83 €“.
- Rozpočtové opatrenie č. 8/2015.
- Dodatok č. 1 k Zmluve o nájme nebytových priestorov zo dňa 27.04.2009 s OV Marketing, s.r.o., Park Angelinum 17, Košice

s účinnosťou od 1. 1.2016, kde výška nájomného podľa zákona č. 18/1996 Z.z. bola navýšená dohodou zmluvných strán z pôvodných 275 €/rok na 400 €/rok.

g) obstaranie Zmien a doplnkov č. 4 územného plánu obce Valaliky.

h) vyradenie poškodeného, resp. nefunkčného majetku MŠ Valaliky podľa súpisu majetku, ktorý tvorí prílohu uznesenia.

i) vyradenie poškodeného, resp. nefunkčného majetku obce podľa súpisu majetku, ktorý tvorí prílohu uznesenia

j) podľa príslušných ustanovení zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v platnom znení prijatie úveru vo výške 441 739,84 EUR poskytnutého zo strany Prima banka Slovensko, a.s., so sídlom: Hodžova 11, 010 11 Žilina, Slovenská republika, IČO: 37 575 951, IČ DPH: SK2020372541, zapísanej v Obchodnom registri Okresného súdu v Žiline, Oddiel: Sa, Vložka číslo: 148/L (ďalej len „banka“) za

podmienok dojednaných v príslušnej úverovej zmluve, s možnosťou opakovanej prolongácie zmluvy, vrátane možnosti zmeny úveru na dlhodobý termínovaný úver, na účely zabezpečenia financovania investičného projektu: Rekonštrukcia verejného osvetlenia - obec Valaliky s podporou projektu v zmysle príslušných predpisov o pomoci a podpore poskytovanej z fondov Európskeho spoločenstva formou: nenávratného príspevku cez Ministerstvo hospodárstva SR ako RO pre operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast.

k) vystavenie vlastnej vista blankozmenky na rad banky za účelom zabezpečenia pohľadávky banky z prijatého úveru, vrátane možnosti vystavenia vlastnej vista blankozmenky na rad banky za účelom nahradenia poskytnutého zabezpečenia pohľadávky banky z prijatého úveru pre prípad prolongácie prijatého úveru, alebo zmeny úveru

na dlhodobý termínovaný úver.

OZ neschvaľuje:

- prenájom nebytových priestorov pre Františka Feketeho, Biela 8, 044 13 Valaliky na Kostolnej ul. č. 15 za účelom zriadenia domáckej služby spojennej s výrobou pizze.

OZ berie na vedomie:

- stanovisko Kultúrno-sociálnej komisie zo dňa 24. 11. 2015 ohľadom zápisu textu do obecnej kroniky za rok 2014.
- stanovisko Stavebnej komisie zo dňa 11.11.2015 a zo dňa 07.12.2015 ohľadom:
 - žiadosti o odkúpenie časti parcely KNC č. 1102 - Ján Arvai, Lomená 41, 044 13 Valaliky
 - žiadosti o prenájom nebytových priestorov - František Fekete, Biela 8, 044 13 Valaliky
 - žiadosti o zmenu územného plánu - AV GAST, Hečkova 4, 040 17 Košice.

MALI BY STE VEDIET, ŽE...

Podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších zmien a doplnkov - § 2c ods.4 vlastník budovy je povinný mať viditeľne označenú budovu tabuľkou so súpisným číslom a tabuľkou s orientačným číslom, ak je určené. Stavebník je povinný zabezpečiť pripevnenie tabuľky so súpis-

ným číslom a tabuľky s orientačným číslom na budovu z hlavnej ulice tak, že obidve tabuľky budú umiestnené vedľa seba a budú dobre viditeľné.

Správneho deliktu sa dopustí právnická osoba alebo fyzická osoba - podnikateľ, ak poruší povinnosť podľa § 2c ods. 4 a obec uloží pokutu do 6 638 eur.

SPOLOČENSKÁ KRONIKA

Vítame najmenších Valaličanov:

Buzice: Xénia Gažiová, Kristína Jakabová, Katarína Hakelová

Všechsvätých: Peter Lukáč

Blahoželáme novomanželom:

Marián Varga (Valaliky - Bernátovce)

a Mária Lehoszčíková (Košice-Nad Jazerom)

František Platko (Ličartovce)

a Františka Horváthová (Valaliky - Buzice)

Vianočné muzicírovanie

(dokončenie zo str. 1)

Ešte sme v čase očakávania, v čase Adventu, čo v pravej podstate slova znamená príchod, príchod Svetla v narodení Ježiška. K tomuto svetlu sa upínáme, pretože je mocnejšie než temnota. Na adventnom venci postupne zapalujeme vždy jednu sviecu, čím svetla pribúda a dni k príchodu Vianoc ubúda. S Adventom spájame rôzne aktivity, cez ktoré prežívame čas duchovnej prípravy plnšie a hodnotnejšie.

Pri svetle druhej adventnej sviecy si žiaci a učitelia základnej umeleckej školy zamuzicírovali v kostole svätej Anny v Trstenom pri Hornáde. V Adventnom koncerte odzneli skladby z obdobia starej barokovej hudby, ako Bach, Corelli, Tartini, a krásna sakrálna hudba. Sme vďační za príležitosť interpretovať tieto krásne diela v chráme.

Adventný koncert 2015

**Foto na strane:
Pavol Ivan**

predovšetkým srdcia rodičov a blízkych našich žiakov.

Pri svetle štvrtej adventnej sviecy, na štvrtú adventnú nedeľu, vyvrcholilo naše vianočné snaženie a muzicírovanie do veľkého Vianočného koncertu, ktorý sa už tradične konal v sále Kultúrneho domu vo Valalikoch. Verím, že potešil nielen nás, rodičov našich žiakov, ale aj valalické publikum, ktoré je vnímavé, zanietené a vďačné.

Nesmierne si to vážime a ďakujeme.

**S úctou Darina Gazsiová,
riaditeľka ZUŠ Valaliky**

*Na prahu Vianoc
a nového roka 2016
želáme*

*Požehnané
a láskyplné
Vianoce,
úspešný a šťastný
nový rok!*

Pri svetle tretej adventnej sviecy zneli skladbičky a vianočné koledy všetkých našich žiakov. Muzicírovalo

okolo 200 mladých muzikantov v deviatich obciach nášho okresu. Potešilo to nás všetkých zainteresovaných, ale

**Laura
Staňová**

Patrik Arvai

Matúš Výrostko

Valaliky a ich hostia

Vianočné trhy sa v posledných rokoch stali tradíciou mnohým miest a obcí. Aj mestská časť Košice – Západ sa rozhodla konkurovať najnavštevovanejším trhom v centre mesta. Usporiadali vlastné Vianoce na parkovisku pred obchodným centrom s množstvom predajných stánkov s chutnými dobrotami. Nechýbal ani kultúrny program dotvárajúci kolorit

predvianočnej atmosféry.

Na podvečer 8. decembra 2015 bola pozvaná aj naša ženská spevácka skupina Paradne ňvesti, ktorá si k sebe zavolala aj folklórnu skupinu Kadlubek z Valalíkov a tiež folklórny súbor Domovinu z Čače a mužskú spevácku skupinu Bakšaňe z Kokšova-Bakše.

Valalické folkloristky však stihli v ten istý deň poobede zaspievať na vianočnom po-

FS Kadlubek

Paradne ňvesti

sedení Klubu seniorov v sále kultúrneho domu vo Valalíkoch a odtiaľ sa presunuli do Košíc na Terasu, kde na jednom pódiu sa navzájom prestriedali v spievaní adventných a vianočných piesní a vo vinšovaní. Každý priniesol čo to svojské a tiež dobrú náladu ako pozdrav z okresu Košice-okolie. Aj keď v mrazivom počasí, ale so spevom na perách priniesli Košičanom kúsok našich Vianoc a želanie prežitia sviatkov pokoja v kruhu blízkych.

Mgr. Pavol Kacvinský
Foto: Marek Vasiľ

Navštívil nás MIKULÁŠ

Sane musel tentoraz nechať doma, pretože nám ešte nenapadol sneh. Vzal si dvoch anjelov a troch ďalších pomocníkov. Pretože mal pred sebou veľa práce, prišiel už v piatok 4.12.2015. Navštívil obidve pracoviská našej materskej školy, detské jasle Domček, základnú školu, základnú umeleckú školu, obecný úrad, stavebný úrad, lekáreň, zdravotné stredisko, rehabilitáciu - Cumulus a farský úrad. Mikuláš rozdával sladké darčeky, dobré slovo i pohladenie. Dakujeme a tešíme sa na teba aj nabudúce.

Mikulášsku púť obcou pre nás zdokumentoval a fotky spracoval pán Dušan Kmec.

Dakujeme.

VIANOCE AKO ICH NEPOZNÁME III.

Čarovné turčianské Vianoce

Blíži sa čas, ktorý je pre mňa stále taký, ako sa naň teším od detstva. Sú to Vianoce, čas kedy si uvedomujeme, čo všetko máme, blízkych, rodinu, že máme čo jesť, že sa máme čím obdarovať, že môžeme vnímať mnoho požehnaní. Isté je toho veľa, čo si človek na Štedrý večer uvedomí, že má. Ale mnohí si v takýto deň či večer uvedomíme aj to, že niekoho nemáme alebo, že niečo nemáme.

Nie som koštianska rodáčka, no z kníh a z rozprávania starších ľudí som sa dozvedela ako košťanci prežívali tieto sviatky.

V minulosti bol v našej obci skoro rovnaký pomer evanjelikov a katolíkov. V podvečer sa evanjelické rodiny vracali zo Slávnostných štedrovečerných služieb Božích v Príbovciach, kým katolícki veriaci sa spoločne chystali na Polnočnú svätú omšu do Turčianskeho Petra.

Keďže máme viac záznamov, ako to bolo v evanjelických rodinách, vyberám niečo od nášho rodáka Jána Páriku: „Na dohviezdny večer chodí obecný sluha z domu do domu s prútmi. Tieto prúty sú lieskovce, na ktorých je priviazané zopár stebiel ovsu a ratolesť zo stromu tisy. Keď rodičia týmito prútmi deti pošibú, nebudú vraj mať vtedy. Keď príde obecný sluha do domu, zavínšuje:

Dostane potom bialoš (koláč) a do krčiazka hriateho. Stromček robia v každom dome, ešte aj tam, kde nemajú deti. Svrčinku zavesia na hradu pod povalú, navešajú na ňu jablčiek, cukroviniek a zopár sviečočiek, ktoré potom po večeri zapália. Stromček zostane visieť pod hradou až do Nového roku a niekedy aj dlhšie. Jedlá pri večeri sú obyčajne nasledujúce: lokše, hríby (v nich klobása), obľátky s medom, orechy atď. Lokše jedia všetci z jednej misy. Večer chodia spievať pod obloky pastierikovia a chudobné deti“.

budneme pod obrus dať peniažky, aby neopúšťali náš dom.

Po modlitbe, vinši, zjedení oplátok s medom, urobenia krížika s medom na čele mojej dcéry, za svetla mihotajúcej sviečky – večeríme.

A potom... rozbalenie balíčkov, telka (povinne odspím) a zobudím sa na svetlice a pyrotechniku mládeže idúcej na Polnočnú svätú omšu do Turčianskeho Petra.

A ostatné dni... ako dôchodca/diet'a – kostol, oddych, telka a to, že sme všetci spolu.

Ako prežívam Vianoce ja. Priznám sa, že na Štedrý večer sa najviac teším na darčeky a do služieb Božích mám relatívny pokoj ako deti. V kuchyni má sólo môj manžel varením jeho špeciálnej kapustnice plnej mäsa, klobás, hríbov (tento zvyk veľmi rád prijal od „luteránov“), vyprážením kapra (tomuto zvyku sme sa prispôbili už v mojom detstve môjmu otcovi). Večer na našom stole, aby sa neodbiehalo od stola, je všetko, čo má byť (prenesené z Gemera, Kremnice a Detvy): chlebič, kapustnica, kapor so šalátom, uvarená klobása, opekance s makom, fláša na prípitok. Neza-

Vám všetkým z úprímného srdca želim pokojné prežitie adventného a vianočného času, pokoj, lásku, požehnanie darované príchodom Božieho Syna a dôveru v Božiu pomoc pre každý deň roku 2016.

**Text a foto: Andrea Výbošťoková,
medovníky: Mária Balačinová,
Košťany nad Turcom**

**„Vinšujem vám v tieto sviatky,
aby vám dal Pán Boh zdravia, šťastia, hojné božské požehnania;
na poli úrod a v dome príplod,
na statečku rozmnoženia a na dietkach potešenia,
aj vám všetkým dobrého zdravia.“**

České Vánoce

Vánoce jsou v České republice největší a nejoblíbenější svátky. Jsou dobou, kdy se schází celá rodina pohromadě u svátečně prostřeného stolu. Jsou to také svátky hojnosti a proto k nim patří i velké množství jídla. Vánoce jsou slaveny 24., 25. a 26. prosince a všechny tři dny jsou oficiálním státním svátkem. S Vánocemi je spojeno množství místních či národních zvyklostí. Jednou z obecně nejrozšířenějších vánočních tradic v českých domácnostech je pečení vánočního cukroví. Začíná se v dostatečném předstihu, již v adventním čase, aby cukroví do Vánoc zkrěhlo. Mezi nejoblíbenější patří sladké a voňavé vanilkové rohlíčky, ořechová vosí hnízda, linecké cukroví slepované marmeládou či proslulé české vánoční perníčky a především vánočka z bílého sladkého těsta zaplétaný koláč s rozinkami. Cukroví se konzumuje po celou dobu Vánoc. Za vrchol českých Vánoc je považován 24. prosinec, nazývaný **Štědrý den**. V tento den se zdobí vánoční stromek a večer se celá rodina schází k hlavní vánoční hostině. Samozřejmostí bývala a dodnes je i návštěva hřbitova. Přestože podle statistiky z roku 2014 v Boha určitě nevěří na 42% obyvatel ČR, třetina z nich navštíví vánoční mši v kostele.

Vianočný stromček v Tepliciach (2014)

Štědrý den byl dříve v českých zemích dnem postním. Přes den se nejedlo nic anebo jen málo, ale večer se měl každý najíst do sytosti. To se dodržuje dodnes. Důležitost štedrovečerní hostiny se v lidovém prostředí vyjadřovala zejména pestrou skladbou pokrmů, kterým se připisoval symbolický význam. Celodenní půst ukončuje první večerní hvězda. S první hvězdou se zapalovala svíčka a usedalo se ke stolu. Při večeři jsou všichni svátečně oblečení. Na stole bývá ubrus s vánočním motivem a zapálené svíce. V některých rodinách se připravuje o talíř více pro nečekanou návštěvu. Jakmile se rodina usadila, nesměl se nikdo od stolu zvednout. Rodina totiž věřila, že příští rok by se již nesešla celá. Gastronomickým vrcholem

celého dne bývala a dodnes je slavnostní večeře. Důležitost štedrovečerní hostiny se v lidovém prostředí je vyjádřena pestrou skladbou pokrmů, kterým se připisoval symbo-

Vianočná pečiatka pošty v Božím Daru v Krušných horách (2013).

lický význam. Na svátečním stole bývalo vše, co se urodilo. Nikde nechyběl zapečený černý kuba z hub a krulek s česnekem, z polévek bramborová, hrachová či houbová, vařené a sušené ovoce, čočka nebo hrách. Podle tradice se konzumováním luštěnin mělo zabezpečit zvelebení rodinného majetku. Dalším typickým symbolem českých Vánoc a nepostradatelnou součástí sváteční tabule je vánoční kapr. Češi věří, že když si dají do peněženky šupinu z vánočního kapra, budou mít dosta-

tek peněz po celý následující rok. V současnosti se slavnostní vánoční večeře skládá z rybí polévky a smaženého vánočního kapra podávaného s bramborovým salátem. Málokdo dnes ví, že tolik oblíbený smažený kapr s bramborovým salátem se v české kuchyni objevil až později; poprvé ho připravila **Magdalena Dobromila Rettigová** a první recept na jeho přípravu se objevil v kuchařce až v roce 1924. Od druhé poloviny 20. století je tradičním štedrovečerním pokrmem ve většině českých domácností. Dalším tradičním jídlem je vinná klobása. Je to tradiční česká uzenina, podobná bavorské bílé klobásce, vyráběná z jemně umletého vepřového nebo telecího masa, z rohlíků namočených v mléce, bílého vína, muškátového květu a citronové kůry. Směs se plní do přírodního střívka. Klobásy se většinou stočí do spirály a opečou na rozpáleném tuku. V některých rodinách také smaží vepřové, anebo kuřecí řízeky. Počet a rozmanitost chodů je v každém kraji jiná. Jediné co bývá téměř všude společné je vánočka, spolu s cukrovím, když všichni povečeřeli. Po večeři se podává káva, čaj, ale i víno, pivo nebo pálenka. K oblíbeným vánočním nápojům patří také svařené víno a vaječný koňak. Další vánoční dny, (první svátek vánoční a den sv. Štěpána, tj. 25. a 26. prosince), už nemají tak striktní obřadní charakter jako Štědrý den. Skladbu a výběr jídel pro tyto dny ovlivňují zejména krajové a rodinné zvyklosti. Na den sv. Štěpána se např. podává pečený krocan, husa anebo kachna.

Po večeři se zapálily svíčky na stromečku a všichni kolem zpívali koledy a rozbalují vánoční dárky. Koledy pak

České Vánoce od Josefa Lady.

zpívali každý večer až do odstrojení stromčku, zpravidla do 6. ledna. V českých zemích poprvé vánoční stromek připravil pro své přátele v roce 1812 ředitel Stavovského divadla **J. K. Liebich** na svém zámku. Tento zvyk se začal prosazovat v bohatých pražských měšťanských rodinách a o mnoho později i na venkově. Rovněž bývá zvykem na Vánoce stavět jesličky neboli betlém. V Čechách se tento zvyk objevuje roku 1560 v kostele sv. Klimenta v Praze. Charakter Vánoc do značné míry ovlivňují také koledy, česká tradice koled je zvláště bohatá.

Známým zvykem bývalo, a nutno dodat, že i dodnes je, řezání třesňové větvičky „barborky“ a to nejen na ozdobu světnice, ale také pro její údajnou čarovnou moc. Již Božena Němcová popisuje zvyk, že si na **sv. Barboru** (4.12.) „huřížne si dívčí višnovou nebo

křešňovou větvičku“. Podle lidové víry se měla třesňová větvička ze stromku starého alespoň deset let uříznout v ten okamžik, kdy se na obzoru objevil první sluneční paprsek. Ta se pak odnesla do domu, kde bylo děvče na vdávání a čekalo se, zda se větvička o Štědrém dnu obalí květy, což znamenalo brzké vdavky. Dalším tradičním doplňkem českých vánoc je jmelí, které je zahaleno do několika legend. Jednou z nich je to, že jmelí nosí štěstí pouze tomu, kdo je jím obdarován, nikoli tomu, kdo si jej koupí sám. Políbení pod jmelím na Štědrý den prý zase zajistí lásku na celý rok. Mezi nejznámější tradice patří rozkrajování jablíček, objeví-li se hvězdička, znamená to štěstí, kříž naopak znamená smrt nebo nemoc. Nebylo-li jablíčko, věstili lidé z vnitřku vlašského ořechu. K dalšímu vánočnímu kouzlení patří pouštění skořápek po vodě.

Adventný koncert Severočeskej filharmónie Teplice v OC Galerie Teplice (2014).

Velmi rozšířeným zvykem je posílání vánočních pohlednic. Neoblíbenějšími se staly pohlednice od **Josefa Lady**. Od roku 1994 funguje na **Božím Daru** (nejvýše položeným městečkem ve střední Evropě - 1028 m n. m.), **Ježíškova pošta**. Do Ježíškovy speciální poštovní schránky může kdokoli během celého roku vkládat svá přání nebo je mohou zaslat na poštu Boží Dar. V prosinci pak přání rozešle Ježíšek adresátům. Každý rok se na přáních objevuje nové speciální vánoční razítko. V současné době, se stoupající cenou poštovních služeb, se rychle rozšířilo zasílání elektronických vánočních přání. Novodobým zvykem se stalo

pouštění kapra na svobodu. Lidé v dobré vůli, aby ušetřili kapra před smrtí, se s ním vydají k řece či k rybníku, kde ho vypustí na svobodu. Bohužel kapři, kteří byli na podzim vyloveni z rybníka a později usazeni v sádkách, mají malou šanci na přežití.

Vážení Valalčané, dovolte mi, i za obyvatele přátelských českých Košťan, popřát vám radostné a pokojné prožití vánočních svátků a v novém roce 2016 hlavně pevné zdraví, štěstí, optimismu a rodinné pohody.

Text a foto: František Pelz

V článku jsou použity texty z veřejně dostupných zdrojů.

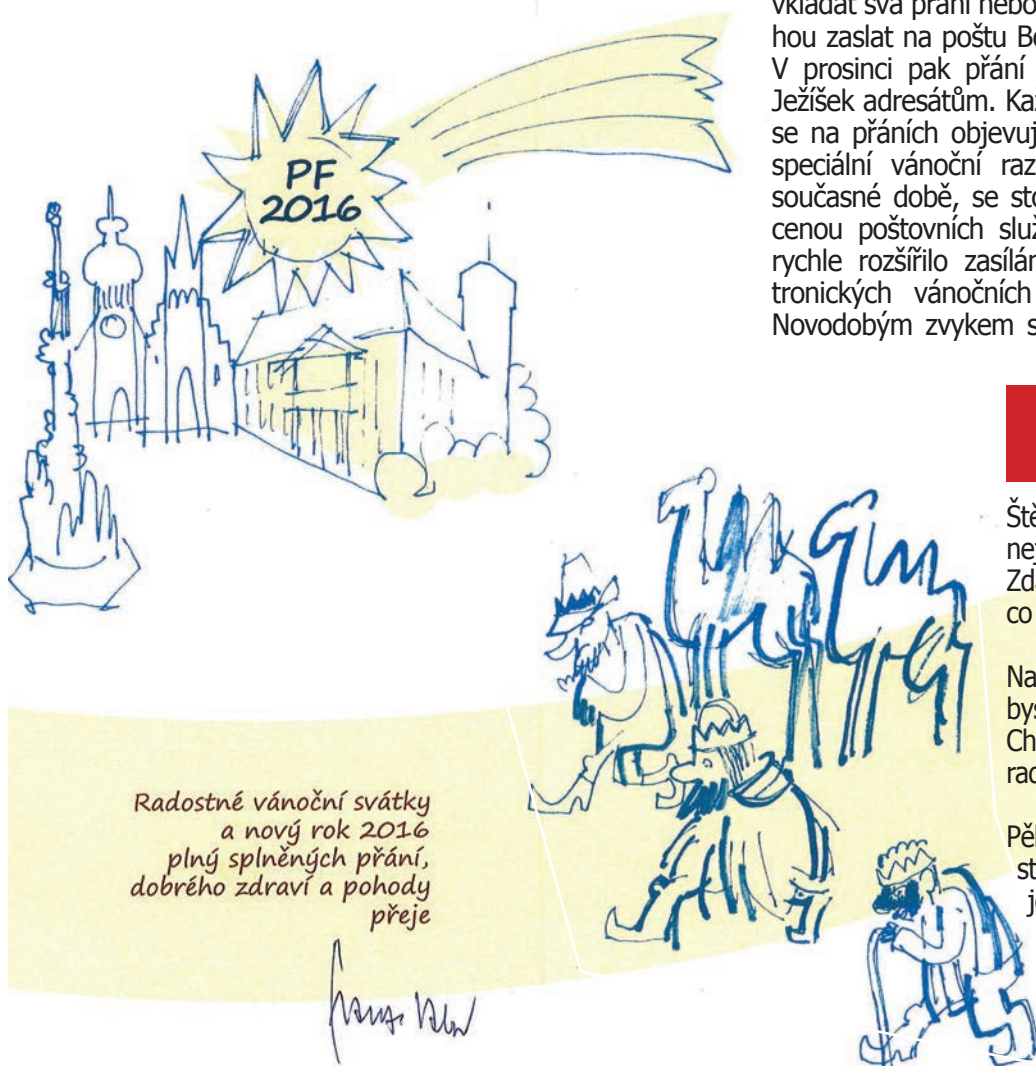
Na závěr jedna z oblíbených českých vánočních koled.

**„Štěstí, zdraví, pokoj svatý
vinšujeme vám...“:**

Štěstí, zdraví, pokoj svatý vinšujeme vám,
nejprv panu hospodáři pak našim dítkám.
Zdaleka se béřeme, novinu vám neseme,
co jest se nám přihodilo v městě Betlémě.

Narodil se tam synáček, posílá mě k vám,
byste mu koledy dali - však já mu ji dám.
Chlebička nechce bráti, nakrmila ho máti,
radš tolárek neb dukátek máte poslati.

Pěkně prosím, odbud'te mě, nemám tu kdy stát,
ještě musím do Betléma dítko kolíbat.
Dítko je to bohatý, v nebi vám to zaplatí,
že se budete po smrti s ním radovati.

Panettone e il vino

Vianočné sviatky sú v Taliansku považované za najdôležitejšie sviatky roka. Vianočné obdobie začína Štedrým dňom **24. decembra - la Vigilia**, **25. decembra** sa oslavuje narodenie Ježiša Krista – „**il Natale**“, **26. decembra Santo Stefano** - Sviatok sv. Štefana, **31. decembra Silvester – Capodanno** a obdobie vianočných sviatkov sa končí **6. januára na sviatok Epifanie**.

Vianočnému obdobiu predchádza sviatok **Nepoškvrnenej Panny Márie - Immacolata concezione** 8. decembra. Po tomto sviatku sa v Taliansku začínajú ozdobovať vianočné stromčeky a stavať vianočné jaskyňky – **il Presepe**. Stavanie jaskýni má v Taliansku bohatú tradíciu. Domovom jaskýni je mesto **Neapol**. O prvých jaskýňkach v Neapoli sa hovorí v dokumente z roku 1025 a zmienka z roku 1340 hovorí o prvej kaplnke s jaskýňkami v mestečku **Amalfi**. Prvé jaskyňky mali figúrky v skutočných veľkostiach, ktoré boli osadené do jaskýni z skál dovezených z Palestíny. Postupne sa figúrky zmenšovali

vali do dnes až miniatúrnych postavičiek. V 17. storočí tradičná scéna jaskýni - **Jozef, Mária a Ježiš** sa zmenila, posvätné sa miešalo s pohanským, scéna „steatrálnela“, a do jaskýni pribudli aj iné postavy: trpaslíci, žobráci, ambulantní predajcovia (trhovníci), zastupujúci chudobných, čiže ľudí medzi ktorými sa **Ježiš narodil**. Významné

bolo pridanie pozostatkov gréckych a rímskych chrámov, ktoré mali zdôrazniť triumf kresťanstva postavený na troskách pohanstva. Neapol sa pýši známou uličkou jaskýni – **Via San Gregorio Armeno** s množstvom remeselníckych dielní, vyrábajúcich jaskyňky od najmenších po nadrozmerne, tradičné, reprezentujúce narodenie Ježiša, ale aj trochu uletené, doplnené postavičkami známych osobností súčasného života. Jaskyňky sú počas Vianoc súčasťou takmer každej talianskej domácnosti.

Vianočné obdobie je v Taliansku príležitosťou na stretnutia s rodinou, priateľmi, výmeny darčiekov na znamenie vzájomnej náklonnosti, ale sú aj časom dobrého jedla. Je to vlastne maratón jedla. Taliani sú milovníci jedla a počas vianočných sviatkov si vychutnávajú všetky druhy jedál, od sladkých po pikantné, ryby, či mäso, zeleninu či ovocie, a to všetko samozrejme v dávkach viac než hojných.

Vianočné menu je rôznoro-

dé, závisí od regiónu, pričom každý má niečo typické a tradičné. Štedrá večera, čiže „**Cennone**“ (v doslovnom preklade „veľká večera“), pozostáva obyčajne z predjedla, cestovín a hlavného jedla väčšinou z rýb, morských plodov a zeleniny. Typický vianočný koláč je „**Panettone**“ (trvanlivý koláč s hrozičkami a kandizovaným ovocím) alebo „**Pandoro**“ (vianočná bábovka buď bez krému, alebo s rôznymi krémami – čokoládovým, nugátovým, vaječným, zo šampanského...). Typická talianska vianočná sladkosť je aj „**Torrone**“ (turecký med alebo čokoláda, obe buď tvrdé, alebo polomäkké, obe s rôznymi druhmi orieškov, či mandľami). K dobrému jedlu patrí aj dobré víno, ktoré nemá zmysel vymenovávať, lebo všetky sú naozaj top, ale často v tomto období ide o víno **Novello** (nové víno). Ako digestív sa podávajú rôzne grappy (hroznové pálenky) a bylinkové likéry (Amaro Ramazzotti, Amaro Ciociaro). K dezertom napríklad likéry

Starenka „Befana“.

ovocné (Mandarinetto, Limoncello, Liquore di Mirtilli) a iné (Amaretto, Nocino...).

Pranzone (veľký obed) – sviatočný vianočný obed 25. decembra je naozaj bohatý. V tento deň sa podáva už aj mäso. Pripravujú sa predjedlá, pracie cestoviny rôzneho druhu Lasagne, Canneloni ripieni, Timballi, rizotá, rôzne druhy mäsa – typu Arrosto, pečené, alebo dusené s bylinkami a koreninami, k tomu mix šalátov, či varená zelenina. Rodina sa stretáva v širšom kruhu a slávnostný obed trvá často dlhé hodiny.

Milánsky Dóm

Capodanno (čiže koniec roka/ Silvester) – trávajú Taliani v rodinnom kruhu zídenci spolu s priateľmi, alebo niekde v spoločnosti. Spoločne večerajú a o polnoci si tradične pripájajú šampanským, blahozelajú si, padajú bozky a srdečné objatia, všetci s radosťou a veľkolepo. Na silvestrovskom stole nesmie chýbať **cotecchino** (bravčové črevo plnené bravčovou zmesou), alebo **zampone** (bravčová nôžka plnená brav-

čovou zmesou), predáva sa to ako polotovár vo vákuovom balení, zohrieva sa a podáva s oblohou so špeciálne pripravenou šošovicou. Je to jedlo podávané pre šťastie (bravčové mäso) a bohatstvo (šošovica) v novom roku. Taliani sú dosť poverčivý národ a zvykom je mať na Silvestra na sebe oblečenú červenú bielizeň, alebo niečo červené. Taliani sa nikam neponáhľajú, jedlo, spoločnosť a sviatočnú atmosféru si naplno užívajú. Dlhé obedy, či večere si počas vianočných sviatkov krátia zábavou a spoločenskými hra-

čas spoločne. Je to čas venovaný rodine a priateľom.

6. januára je sviatok **Epifanie**, alebo ľudovo „**Befana**“. Befana je sympatická starénka, ktorá prichádza na metle a prináša dobrým deťom v punčochách sladkosti a menej poslušným uhlie. Jedna kresťanská legenda z 12. storočia hovorí o tom, že Traja králi

Pandoro

Panettone Milanese

Cotecchino E Lenticchie

Koloseum
v Ríme

sa vydali na cestu do Betlehema, nevedeli nájsť správnu cestu preto si pýtali radu od jednej starénky. Naliehali na ňu, aby im ukázala cestu, no ona odmietla vyjsť z domu. Neskôr ju trápilo svedomie, že im cestu neukázala, pripravila košík s koláčmi a vybrala sa za nimi. Márne ich však hľadala a tak sa zastavila pri každom dome po ceste a deťom, ktoré stretla rozdávala sladkosti v nádeji, že jeden z nich je malý Ježiš. Od tej doby cestuje po svete, rozdáva darčeky všetkým deťom, aby jej to bolo odpustené. Jedno talianske porekadlo znie: „**Epifania, tutte feste porta via**“, čo zname-

ná, že s príchodom Befany sa končia vianočné sviatky. Na záver sa prihovám mojim kolegom na Obecnom úrade Valaliky, ktorým z úprimného srdca prajem krásne vianočné sviatky a šťastný nový rok 2016. Aby sme tak ako každý, mohli tieto sviatky prežiť v kruhu našich rodín v zdraví a šťastí, aspoň na chvíľu odpútaný od našej práce, ktorá si vyžaduje neraz veľkú dávku trpezlivosti. No a keďže je to o Vianociach v Taliansku, tak všetkým čitateľom Valalických noviniek tradične po taliansky: „**Buon Natale e Felice Anno Nuovo**“.

Text a foto:
Ing. Gabriela Sočuvková

Es Weihnachtet schon...

Vianoce v Rakúsku sa oslavujú stále tradične a sú rovnako krásne ako na Slovensku. Tradície sú hlboko zakorenené v kresťanskom náboženstve. Predvianočný čas „**ADVENTZEIT**“, tak ako u nás, sa slávi zapáľovaním sviečok na adventnom venci. V krásne vyzdobenom príjemnom prostredí sa rodiny snažia uniknúť predvianočnému zhonu a prežiť dni v mieri. Vo všetkých mestách tu ľudia navštevujú vianočné trhy **Christkindlmarkt**, kde je pravá rozprávková vianočná atmosféra. Najznámejšie a najväčšie sú tie vo **Viedni**. Konajú sa každoročne už okolo 700 rokov na Radničnom námestí (Rathausplatz) na hlavnej Okružnej triede (Ringstrasse - dlhá 4km) medzi radnicou a divadlom Burgtheater. Čaro adventu v priestoroch radnice i pred ňou sa z diaľky hlási jasne osvetlenou „Anjelskou alejou“ a ozdobenými vstupnými bránami do parku medzi budovou parlamentu a Viedenskou univerzitou. Okúzia vás tu nádherne zdobené stromčeky a rozprávkové bytosti. Všade rozvoniava vianočný punč v rozmanitých variáciách, pečené gaštany, koláče a lákajú nádherné vianočné ozdoby, doplnky a hračky z dreva i keramiky.

Dedinka Hallstatt

Nájdete tu množstvo inšpirácii na vianočné darčeky v niektorých z vyše 150 stánkov. Čaro Vianoc tu dýchne na každého. Doplní ho aj bohatý program pre deti a dospelých. V meste **Graz**, napr. okrem vianočných trhov, môžeme obdivovať **Jasličky z ľadu** v Landhaushof, ktoré tu už dlho patria ku klasike adventu. Tohto roku vianočný Betlehem vykúzlil preslávený ľadový sochár Kimmo Frosti so svojim medzinárodným tímom z cca 50 ton kryštálovo čistého ľadu. Každoročne je to jedineč-

né dielo aj keď prechodné a je ho možné obdivovať od 28.11. do 6.1. (keď to počasie dovolí). V jednotlivých oblastiach Rakúska, či je to väčšie mesto alebo malá dedinka, je určený deň, kedy sa slávnostne rozsvieti vianočná výzdoba ulíc a opäť je to dôvod na oslavu.

Cerešničkou na torte je večer 5. decembra - oficiálny sviatok spájaný s čertom Krampusom. **Krampus** je alpské strašidlo, zjavuje sa v období Adventu a sprevádza Mikuláša počas vianočného obdobia. Toto pome-

novanie vzniklo z rakúskeho Krampas – niečo neživé. Staroveká pohanská tradícia sa šírila z Alp do celého Rakúska. V alpských dedinkách môžete čertov stretnúť počas celej zimy. Muži sa obliekajú do masiek a vychádzajú do ulíc, v mestách i dedinách sa koná sprievod Krampusov tzv. **Krampuslauf**. Prehliadka masiek a kostýmov je každoročne vyhladávanou udalosťou turistov. Na hlavu si pripevňujú pravé rohy z baranov, kamzíkov a iných zvierat. Každý Krampus má okolo pása pripevnený zvon, kravský chvost na zadku a prút na šľahanie. Do obrovského koša na chrbte hádže neposlušné a zlé deti. Tento veľkolepý sprievod je sprevádzaný hudbou, zvukmi zvonov, bičov. Súťaží sa o najlepšiu masku.

Jedným z nezabudnuteľných zážitkov v Rakúsku patrí návšteva dedinky **Hallstatt**. Je zaradená do svetového dedičstva UNESCO. Práve s týmto miestom sa spájajú prívlastky ako najkrajšia dedinka na svete, v zime zimná rozprávka. Dedinka leží schúlená medzi alpskými

Krampuslauf

štítni a od nej je len kúsok do **Schladmingu**, ktorý okrem iných patrí medzi veľkolepé lyžiarske strediská.

Tradičiou Rakúšanov sú ručne vyrábané ozdoby na stromček, výroba jasličiek a betlehemov, svietnikov a vencov, pečenie drobné-

je treba pretrpieť, kým nakoniec Ježiško prinesie dlho očakávané darčeky. V dospelosti už definitívne oceníme pravé kulinárske chute Vianoc. Typické tradičné vianočné jedlo v Rakúsku sa mení od Vorarlbergu cez Salzburg až po Burgenland. Na západe

s párkami, tá je na vrchole, tesne v závese je jaternica, bravčové pečené a studené obložené misy. V **Salzburgu** jedia hovädzí vývar s Mettenwürstel – biela jaternica. **Oberösterreich** – Horné Rakúsko: vianočnou klasikou je pečený kapor, ale obľúbe-

plnený s makom a hrozienkami. **Steiermark** – Štajersko: na Štedrý večer majú kapra, ale obľúbený je tiež moriak a dobrá známa klobása. **Niederösterreich a Wien** – Dolné Rakúsko a Viedeň: tak tu je to kapor, kapor a ešte raz kapor. Čo je na západe klobása to je na východe ryba. Pripravuje sa na mnoho spôsobov od rybacej polievky po rybu v aspiku. Fantázii sa medze nekladú! V **Burgenlande** je typickým vianočným jedlom Tafelspitz – telacie mäso s jablkovým chrenom, ale jedáva sa tu aj hus s červenou kapustou a zemiakovou knedľou a kapor s varenými zemiakmi a tatárskou omáčkou. Takže, ako vidíte, najvýchodnejšia spolková krajina spája všetky kulinárske špeciality z celého Rakúska. Nech sa páči, ochutnajte!

Avšak najdôležitejším posolstvom Vianoc, kdekoľvek ich v Rakúsku trávite, je:

Es gibt keine größere Kraft als die Liebe. Sie überwindet den Haas wie das Licht die Finsternis.

(Neexistuje žiadna väčšia sila než je Láska. Tá prekoná nenávisť ako svetlo tmu.)

Text a foto: Martina Hudáková

Graz - jasličky z ľadu

ho vianočného pečiva. Podľa ľudovej povere, režu na **sviatok svätej Barbory** čerešňové konáriky. Komu na Štedrý deň tento konárik vykvitne, bude mať šťastný a štedrý rok. Po štedrej večeri, keď zazvoní zvonček, ide sa k stromčeku, kde sa rozbalujú darčeky, ktoré nosí Ježiško. Je zvykom chodiť na polnočné omše, aj tu sa spieva nám dobre známa „Tichá noc, svätá noc“ („Stille Nacht, Heilige Nacht“). Počas vianočných sviatkov sa príbuzní navzájom navštevujú. Vianoce sa končia 6. januára na Troch kráľov, kedy sa končia aj prázdniny a vo väčšine rodín sa „vyzlieka“ vianočný stromček.

A akú vianočnú večeru ochutnáme, závisí od oblasti, kde práve Vianoce v Rakúsku trávime. Ako isto vieme z detstva, sú vianočné večere väčšinou ako nutné zlo, ktoré

vo **Vorarlberg** je extrémne populárna čerstvá pečená klobása – Kalbsbratwürstel s kyslou kapustou alebo s talianskym majonézovým šalátom, klasické Fondue a Raclette. V **Tirolsku** hovorí, že klobása je dobrá, ale obľubujú rezancovú polievku

ná je aj jaternica so zemiakovým šalátom a kyslou kapustou a ako dezert pečené jabĺčka. **Kärnten** – Korutánsko: Selchwürstel – údená klobása s kyslou kapustou a tmavým chlebom Veľmi obľúbený dezert je Reindling – maslový kysnutý koláč

Vianoce na najzelenšom ostrove KORFU

Tento ostrov som po prvýkrát navštívila pred ôsmimi rokmi, keď som ako študentka prvého ročníka odišla na letnú trojmesačnú brigádu. Upútal ma svojim čarom, históriou a nikdy nekončiacou zeleňou vďaka olivovým hájom, ktoré sa rozprestierajú po celom ostrove. Žijem tu už 4 roky s mojim manželom a pracujem v turistickom ruchu ako manažérka v hoteli pre vstyk s verejnosťou.

Život tunajších Grékov a ich tradície sú odlišné od našich. Je to ostrov, na ktorom nikdy nepadá sneh a kvety tu rastú počas celého ročného obdobia vďaka vlhkosti zo zelene, ktorou sa tento ostrov pýši.

V čase blížiacich sa Vianoc sa spoločne podme pozrieť na zvyky a tradície na gréckom ostrove Korfu. 98 % Grékov sa hlási k ortodoxnej - pravoslávnej cirkvi. Musím podo-

gobné našim medovníkom). Sčedý večer neoslavujú, berú ho ako každý iný deň.

U ortodoxných veriacich je veľký deň 25. december, **deň narodenia Ježiša Krista**, kedy veriaci idú do kostola na rannú svätú omšu. V tento deň majú meniny **Christíny** a **Christovia**. Gazdiné po omši začínajú pripravovať

domu k domu, v rukách nesú malé zvončeky a triangle. Za odmenu dostanú sušené figy, oriešky a nejakú tú mincu do ruky. Po sýtom obede je zvykom vymieňať si vianočných darčiekov. Niektoré rodiny si dávajú darčeky až v posledný deň starého roka. Večer sa nesie v znamení zábavy.

Starší muži väčšinou dávajú prednosť **pokry** v malých kaviarňach. Mládež sa až do rána zabáva na diskotékach, kde do uší znie poväčšine grécka hudba. Tieto vianočné dni sa nesú v duchu rodinných návštev, dobrého jedla, domáceho vína a vône

horiaceho dreva v krbe.

Posledný večer starého roka sa stretávajú rodiny pri jednom stole. Po odbíí polnoci si spoločne pripíjajú na zdravie a krájajú koláč známy ako **VASILOPITA**, kde v jednom kúsku je ukrytá minca. Ten, ktorý ju nájde, bude mať šťastie po celý rok.

6. január je známy ako deň **Theofanie** alebo deň Svätenia. V tento deň **Ján Krstiteľ** pokrstil **Ježiša Krista**. Deň pred týmto sviatkom prichádza kňaz od domu k domu a krížom posväčuje domy a dobytok, a tým vyhádza zlých škriatkov. 6. januára doobeda prichádza kňaz v sprievode ľudí k rieke alebo k moru a kríž, ktorým posväcoval domy

hádza do vody na znak krstenia Ježiša Krista. Mladí chlapci sa hádžu do studenej vody a pretekajú sa v tom, ktorý z nich tento kríž uloví ako prvý.

Víťazovi žehná nielen kňaz, aby bol pre neho rok úspešný, ale aj ľud mu tleska na slávu. **7. januára** slávi meniny Svätý Ján Krstiteľ a týmto dňom sa pre ortodoxných veriacich končia aj vianočné sviatky.

Text a foto:

Ing. Lenka Tkáčová

tknúť, že u veriacich je najdôležitejším sviatkom Veľká Noc (Pascha) a nie Vianoce. Preto ich zvyky a tradície nie sú až také bohaté ako u nás.

Prvý veľký sviatok v decembri, ktorý pripomína blížiace sa Vianoce je deň svätého **Nikolasa** (Mikuláša). Tradícia, že Mikuláš nosí deťom sladkosti je tu neznáma. Od tohto dňa začínajú ľudia zdobiť svoje vianočné stromčeky, domy a brány. Na stole nesmú chýbať pečené gaštany a krehké koláče (**kurambiedes** – podobné ako naše linecké pečivo a **melomakaroña** – po-

vianočný obed. Pred mnohými rokmi varili na tento slávnostný obed červenú polievku s hovädzím mäsom, ktoré si nemohli dovoliť často. V súčasnosti ľudia upúšťajú od starých tradícií a do popredia prichádzajú modernejšie jedlá ako sú pečená morča plnená gaštanmi a ryžou a podávaná so zemiakovou kašou a gréckym šalátom. Na stole nesmie chýbať chlieb, syr a u mnohých aj domáce víno, ktoré robia posledný septembrový týždeň. Malí koledníci, spievajúc vianočné koledy, chodia od rána od

Όσα κλαδιά στο δέντρο σου θα έχεις στολισμένα τόσα να είναι τα καλά που θα ρθουνε σε σένα. Και όσο θα λάμπει στην κορφή το φωτεινό τ'αστέρι, τόσο πολύ να σ' αγαπά και το δικό σου ταίρι. Ήρθανε οι γι εορτές και πρέπει να χαρούμε. Και από καρδιάς ο ένας τ' αλλού Χρόνια Πολλά να πούμε.

Χρόνια πολλά και καλά Χριστούγεννα, γεμάτα υγεία, ευτυχία, αγάπη, χαρά και ειρήνη.

"Kot'ko je ozdobených vetvičiek na strome, toľko dobra nech vkráča do našich vrelých srdc.

A ako veľmi zažiari na vrchole hviezda jasná, toľko krát je pokope rodina, ktorá je si vzácna. Prichádzajú sviatky a treba sa radovať, a od srdca druhému všetko dobré zaželať.

Šťastné a veselé Vianoce plné zdravia, šťastia, lásky, radosti a mieru želáme."

Stretnutie šesťdesiatnikov

Ako ten čas letí, ani sme sa nenazdali a ubehlo desať rokov od našej poslednej stretávky, povedali si „šesťdesiatnici“, ktorí sa 4. októbra 2015 zišli v kultúrnom dome vo Valalikoch. Na spoločné posedenie prišlo 30 spolužiačok a spolužiakov, ktorí navštevovali Základnú školu

vo Valalikoch v rokoch 1961 – 1970. Posedenie, ktoré opäť zorganizovali Helena Čigášová, Agnesa Sajková a Jozef Seman, sa nieslo v duchu rozhovorov o rokoch strávených v spoločných laviaciach, na ktoré sa viažu najmä nezabudnuteľné veselé príhody. Minútou ticha si

pripomenuli aj tých spolužiakov, ktorí už nie sú medzi nimi. Keďže atmosféra posedenia bola veľmi príjemná, slúbili si, že ďalšie stretnutie sa nebude opakovať až o 10 rokov, ale už o rok.

Text a foto: Helena Čigášová a Ing. Ľubomír Klimek

Kniha je vzácný dar

O tom sme sa snažili počas celého roka uistiť veľkých aj malých návštevníkov knižnice. Naším cieľom bolo vrátiť klasickej knihe jej „zašlú“ slávu. Presvedčiť čitateľa, že aj napriek dobe čítačiek, počítačov, tabletov má kvalitná kniha svoje neopakovateľné čaro. Zamerali sme sa na stabilných čitateľov, ktorí sa do knižnice radi vracajú.

Do knižnice v priebehu roka pribudlo celkom **691** kníh. Z dotácie Ministerstva kultúry Slovenskej republiky sme zakúpili 119 publikácií v hodnote 1000 €. Obec zakúpila **187** kníh za **1 393** €. Vďaka darom občanov sa počet kníh v policiach zvýšil o **385** ks. Revíziou knižničného fondu sme vyradili 610 ks poškodených a starých kníh. Vyradené knihy sme formou burzy ponúkli občanom k zakúpeniu.

Obnovenie knižného fondu sa prejavilo stabilným záujmom čitateľov o knižnicu. V tomto roku máme zapísaných 292 čitateľov, u ktorých

evidujeme cca **9700** výpožičiek. Potešiteľné je, že našu knižnicu navštevuje 65 aktívnych čitateľov z okolitých obcí.

Nesmieme zabudnúť na Týždeň ľudovej rozprávky, kedy sme pre deti pripravili súťažný kvíz „Múdrosť v slovenských rozprávkach“. Svoje vedomosti si prišlo do knižnice overiť cca 250 školákov a škôlkarov. V spolupráci so Základnou umeleckou školou vo Valalikoch sme usporiadali výtvarnú súťaž O najkrajšiu ilustráciu rozprávok svetových

autorov. Víťazné práce sme dali zarámovať a zdobia našu knižnicu.

Čo dodať na záver. Vypnite televízory, tablety, počítače, zababušte sa do teplej deky a s dobrou knihou sa ponorte do sveta fantázie. Ak by ste doma nenašli vhodnú knihu, prídte do našej knižnice, tu si určite vyberiete.

Prajem vám radostné Vianoce a v novom roku veľa úspechov a dobrých kníh.

Martina Matiová
Foto: Dušan Kmec

Ak láska topí ľad,
čo pani Zima vyčarila,
ak dá človek viac,
čo v sebe skrýva,
ak vládne všade ticho
a počuť len praskať
mráz,
padajúce vločky
a v detských očiach
je vidieť jas,
tak prišla doba,
keď každý pre každého
má pár privetivých
viet,
pre ten zázrak Vianoc
a nad čaro Vianoc,
nič krajšieho niet.

Nech čaro Vianoc
sprijemní chvíle
pohody v kruhu
Vašej rodiny.
Nech nastávajúci
rok prinesie Vám veľa
zdravia, šťastia
a splnenie aj tých
najtajnejších
želaní Vám želá
starosta obce,
poslanci obecného
zastupiteľstva
a zamestnanci
obecného úradu.

Výročie plné spomienok

Zamestnanci materských škôl mali krásny dôvod stretnúť sa po rokoch. Bývalá pani riaditeľka **Mária Sajková** v sobotu 21. novembra 2015 oslavovala svoje životné jubileum - **75. rokov**.

Miesto stretnutia bolo viac než symbolické - bývalá budova Materskej školy Všetichsvätých - terajší hostinec **U gazdu**. Aj touto cestou jej chceme popriať v nasledujúcej etape života hlavne veľa zdravia, šťastia, božieho požehnania a optimizmu v kruhu rodiny.

Toto priateľské posedenie - na pozvanie oslávenkyne - sa nieslo v duchu spomienok na začiatky, ale aj na ďalšie fungovanie života v materských školách.

Z týchto spomienok vyberáme.

Prvé zaškolenie detí predškolského veku v obci sa začalo po výstavbe základnej školy v roku 1963 po uvoľnení priestorov v Košťanoch a v Buziciach.

Podmienky boli veľmi náročné - teplo poskytovali piecky na drevo a uhlie, WC vonku a každodenné rozkladanie a skladanie postielok nám dalo poriadne zabráť.

Po vybudovaní **Materskej školy Všetichsvätých** sa materská škola z Košťan presťahovala do týchto nových priestorov, kde fungovala ako dvojtriedna aj s kuchynou. Zlepšili sa podmienky na prípravu žiakov do základnej školy, nakoľko škola bola dobre vybavená po materiálnej stránke. Pracovali tu kvalifikované učiteľky, ktorých mená spomenieme: p.p. Erika Begániová, Margita Sviatková, Cecília Pavolová, Marta Bujdošová, Jana Vyrostková, ktorú prechodne pracovala aj v MŠ Buzice. K ďalšiemu personálu patrili vedúce jedálne p.p. Eva Štelbaská, Margita Pošiváková, kuchárky: nebohá Jolana Čigášová, nebohá Anna Araňošová, Helena Čigášová, Alena Kováčová, či upratovačka Mária Eliášová a kurička

nebohá Mária Michal'anská.

Spomíname si na veľmi dobrú spoluprácu s rodičmi, ktorých deti navštevovali našu MŠ, tiež na spoluprácu s vtedajším Miestnym národným výborom aj ONV - odborom školstva, ale aj na spoluprácu s vtedajšou Ľudovou školou umenia, v rámci ktorej pán učiteľ Vystrčil viedol naše deti k výtvarnému vnímaniu sveta. Samozrejme, že sme spolupracovali aj s okolitými materskými školami, hlavne s MŠ Geča a MŠ Kokšov-Bakša. Stretávali sme sa na rôznych školeniach, prednáškach a metodických združeniach. Nesmieme zabudnúť ani na spoluprácu so základnou školou, hlavne s nebohou pani

stala **p. Helena Štelclová**.

S touto materskou školou sa spájajú mená učiteliek: p.p. Margita Ružičková, zastupujúca Alžbeta Klimeková, Oľga Sedláková, Alžbeta Nyulasziová, Marta Csöpleová, Beáta Palenčárová, Božena Murová, Dagmar Belušová, Kristína Vargová, Eva Valentová.

Upratovačky: p.p. Mária Eliášová, Alžbeta Vyrostková a Beáta Lešková. Nebohá Anna Figliarová dvakrát denne nosila stravu vozíkom z Materskej školy Všetichsvätých. Neskôr ju vystriedala jej dcéra p.p. Margita Arvaiová, Marta Andrejkovičová a Ružena Matisová, ktorá vozila stravu už vlastným autom.

Postupom času bolo detí stále

viac a priestorov menej, preto priestory materskej školy na niekoľko rokov začala využívať základná škola ako triedy pre žiakov 1. ročníka a v ďalších voľných priestoroch bola otvorená lekáreň, rehabilitačné centrum, sieťotlač a jasle. Medzičasom sa situácia v oboch materských školách zmenila a to po stránke personálnej, výchovno-vzdelávacej aj organizačnej. Materské školy sú zlúčené a fungujú pod názvom **Materská škola Valaliky** pod vedením pani riaditeľky **Heleny Štelclovej**. Materská škola v časti Buzice funguje ako elokované pracovisko MŠ Všetichsvätých.

Mária Sajková
Foto: Anna Purczová

Bývalí zamestnanci materských škôl.

Foto: Anna Purczová

učiteľkou Františkou Fabríciovou, pani učiteľkou Annou Červeňákovou a nebohú pani učiteľkou Martou Hegedúšovou, ktoré si s nami vymieňali skúsenosti o pripravenosti detí do 1. ročníka ZŠ.

Podobne fungovala aj **Materská škola Buzice**, ktorá začala svoju činnosť v zadnom trakte budovy a po odsťahovaní sa rodiny Timkovej z prednej časti sa po prestavbe začala využívať celá budova. Vo funkcii riaditeľky pracovala nebohá pani Margita Sedláková, ktorú neskôr vystriedala pani Božena Tomičová. Počas jej pôsobenia sa táto materská škola na viac ako desaťročie stala Materskou školou Štátneho majetku Košice. Neskôr sa riaditeľkou

viac a priestorov menej, preto bola v roku 1990 daná do prevádzky nová päťtriedna Materská škola vo Všetichsvätých s telocvičňou a kuchynou, Všetky žiadosti rodičov o pri-

Pani Sajková:

Chcela by som sa poďakovať všetkým bývalým zamestnancom aj tým, ktorí snád' nedopatrením neboli spomenutí, za všetky spoločne prežité chvíle. Terajším pracovníkom vo Valalikej materskej škole prajem, aby ich práca bola radostná a úspešná. Som presvedčená, že najkrajšia a najzodpovednejšia práca je práca s deťmi, lebo je hneď odmeňovaná úsmevom a úprimnou láskou. Touto cestou chcem poďakovať všetkým rodičom, ktorí vkladali a vkladajú do práce s deťmi v materskej škole veľkú dôveru.

Teší ma, že toto pekné prostredie bývalej materskej školy pokračuje v službe obyvateľom. Cítili sme sa tu veľmi príjemne. Dakujem pani Marte Leškovej a zároveň doporučujem občanom Valalikov, aby si spríjemnili chvíle svojich osláv práve v týchto priestoroch.

Hasiči pripravení zachraňovať

Pod vedením zbornajstra Ladislava Tkáča sa hasiči z obcí Valaliky a Geča zú-

častnili na základnej príprave, ktorá prebiehala vo Vyšnom Medzeve. Na tomto školení

mladí hasiči získali základy v boji proti požiarom a živelným pohromám. Príprava tr-

vala dva víkendy. V rámci školenia navštívili hasičskú stanicu v Moldave a jej múzeum požiarnej techniky, kde mohli vidieť, s čím naši starí otcovia bojovali proti ohňu. Na záver ich čakala skúška v obci Lucia Baňa, ktorá je známa svojou baníckou históriou a nádherným lesnatým prostredím. Skúšku, ktorá bola v čase obeda, všetci úspešne zvládli. Gratulujeme im a želáme málo ostrých výjazdov.

Hľadáme nových členov do Dobrovoľného hasičského zboru obce Valaliky. Víťaný je každý, kto prejaví záujem a je zodpovedný. Hasičstvo prehlbuje kladné ľudské vlastnosti ako sú odvaha, vytrvalosť, zodpovednosť. Tak neváhajte a pridajte sa! Môžete nás kontaktovať v budove obecného úradu v obecnej knižnici, alebo cez e-mail: dhz.valaliky@gmail.com a nájdete nás aj na facebookovej stránke Hasiči Valaliky.

Text a foto:
Radoslav Seman

Prvý rad zľava: Tkáč, Borovský, Porač, Seman, Palenčár
Druhý rad zľava: Tóth, Sútö, Cigaš

Vítazný králik z Valalikov

Každoročne očakávanou udalosťou pre milovníkov zvierat a drobnochovateľov sa stala **Oblasťná výstava zvierat v Geči**. V poradí už 19. Zorganizovala ju v dňoch 14.-15.11.2015 Základná organizácia Slovenského zväzu chovateľov Geča.

Vystavovatelia boli nielen z Geče a okolia, ale takmer z celého východoslovenského regiónu, napr. Trebišova, Kysty, Vojčíc, Zemplínskeho Jastrabia, Sečoviec, Gaboltova, Prešova, Medzeva a mnohých ďalších obcí. Spolu vystavovalo 94 chovateľov. Vystavovateľom vodnej hydiny bol aj predseda nášho regiónu Ing. Ján Kokarda. Okrem samotných

Vítazný králik Belgický obor divokosfarbený

vystavovateľov počas dvoch dní výstavu navštívilo 840 návštevníkov.

Vystavených bolo 862 ks zvierat. Hydiny 200 ks, králikov 226 ks, holubov 224 ks, exotického vtáctva 198 ks a 14 ks okrasnej hydiny – bažantov. Víťazom expozície

Marián Vaško - vyhodnotenie.

králikov sa stal pán **Marián Vaško z Valalikov s Belgickým obrom - divokosfarbeným**.

Najväčší králik plemena Belgický obor mal hmotnosť takmer 8,5 kg, najmenší zakrslý český strakáč len 1kg. Vystavené boli Tulúzske husi

s hmotnosťou 9 kg a sliepočky plemena Bantamka, ktoré vážia len 0,5kg. Raritou v expozícii hydiny bola kolekcia plemena Cemani. Vzácné plemeno, ktoré je celé čiernej farby, vrátane behákov a hrebeňa.

Ing. Štefan Petrik

Pozvánka na Pohár starostu v ľadovom hokeji

Pozývame Vás na 4. ročník Pohára starostu v ľadovom hokeji. Turnaj sa odohrá na zimnom štadióne v Čani počas dvoch sobôt 9. a 16. januára 2016.

Úvodné dva zápasy hráme 9.1. Prvý zápas o 17:00 a druhý o 18:15. Dvojice budú vyžrebované na obecnom úrade vo Valalikoch za prítomnosti pána starostu Ing. Stefana Petríka a vedúcich jednotlivých mužstiev. Víťazi týchto zápasov postupujú do finále, ktoré budeme

hrať nasledujúcu sobotu 16.1. o 18:15. Predchádzať mu bude zápas o 3. miesto o 17:00. Zaujímavosťou turnaja je, že každý ročník mal iného víťaza. Putovný pohár si rok po roku odovzdávali mužstvá Buzíc, Bernátoviec a naposledy Všetehsvätých. Teraz sú na rade Košťany.

Veríme, že 4. ročník nášho vlastného hokejového turnaja zabezpečí veľa zábavy a hokejovej eufórie pre celé Valaliky. Tešíme sa na Vašu hojnú účasť.

Ing. Dušan Hudy
Foto: Peter Sándor

Zl'ava : František Ridarčík, Adam Ridarčík, Ing. Peter Petrílák, Ing. Dušan Hudy

Úspešné stolno-tenisové družstvá

Väčšina družstiev, ktoré reprezentujú náš oddiel aj obec vstúpila do nového ročníka svojich súťaží veľmi úspešne. Pýchou oddielu je **družstvo žien** v extralige, v ktorej štartuje osem družstiev. Naše dievčatá v minulom ročníku až do poslednej chvíle bojovali o záchranu v súťaži. Do nového ročníka, ale vstúpili veľmi úspešne. Po siedmom kole im patrí štvrtá priečka za zisk 15 bodov. Oporou družstva je **Simona Horváthová**, ktorá dosiahla mimoriadny úspech víťazstvom nad hráčkou Dunajskej Stredy Eugéniou Malou. Prehrali sme 1 : 6, čo bol najlepší výsledok proti majsterkám SR. Dobré výkony podávajú aj **Agátka Klíučárová** a **Alena Majerská**. Táto trojica účinkuje aj v Extralige dorasteniek SR. S plným ziskom 15 bodov sú na čele tabuľky. Dúfame, že v nastúpenom kurze vydržia. Družstvá mužov sú dlho-

Deti na akcii „Zober loptu, nie drogu“

ročnými účastníkmi 2. a 3. ligy. **A-čko** napriek fluktuácii hráčov sa drží na peknom 5 mieste. Oporami sú **Roman Takáč** a **Tomáš Horňák**. Prijemne prekvapilo **B-čko**. Po deviatom kole vedie tabuľku so ziskom 25 bodov. Osem výhier, jedna prehra doma s Bracovcami. Nešťastnou zhodou okolností

na toto stretnutie museli nastúpiť traja žiaci a jeden dorastenec. Oporami sú hlavne **Jozef Kacvinský** a **Adam Laboš**.

Vedúce miesta v tabuľkách svojich súťaží obsadili aj družstvá starších a mladších žiakov i mladšie žiačky. Všetky svoje súboje zatiaľ vyhrali.

Okrem prípravy mládeže v stolnom tenise v STO dbáme aj na výchovu zdravého človeka. Zapojili sme sa do projektu občianskeho združenia „**ZOBER LOPTU, NIE DROGU!**“ Plný autobus detí aj s rodičmi sa zúčastnil stretnutia pod záštitou tohto hnutia v Starej Ľubovni. Mladí športovci prezentovali svoje umenie v rôznych druhoch športu: futbal, basketbal, volejbal, florbal, hádzaná a stolný tenis. Podujatie moderoval **Jožo Pročko**, ktorý dokázal vytvoriť úžasnú atmosféru. Vydarenú akciu deťom budú pripomínať tričká s logom projektu, ktoré tam dostali.

Pri príležitosti blížiacich sa Vianoc ďakujeme všetkým priaznivcom za podporu a prajeme fanúšikom i ostatným, našim spoluobčanom príjemné prežitie Vianoc a veľa zdravia a šťastia v novom roku 2016.

Text a foto: Ladislav Andor